

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
СПАС МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ
БОЛГАР ШӘҺЭРЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

**БОЛГАРСКИЙ ГОРОДСКОЙ
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
СПАССКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО
РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

КАРАР

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

«19 » июнь 2026 ел

№ 24

2026-2028 елларга Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының "Болгар шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясендә жирдән файдалану һәм саклау буенча муниципаль программаны гамәлгә ашыру турында

Россия Федерациясе Жир кодексы, «Гавами хакимиятнең бердәм системасында жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Спас муниципаль берәмлегенң Болгар шәһәр Башкарма комитеты Татарстан Республикасы районын билгели:

1. 2026-2028 елларга Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының «Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә жир кишәрлегеннән файдалану һәм аны саклау буенча кушымтада бирелә торган муниципаль программаны расларга.

2. Әлеге карарны ТР Спас муниципаль районының рәсми сайтында рәсми рәвештә игълан итәргә <http://spasskiy.tatarstan.ru> һәм <http://pravotatarstan.ru> хокукый мәгълүматның рәсми порталында: // pravotatarstan.ru.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

ТР Спас муниципаль районының
Болгар шәһәр Башкарма комитеты житәкчесе

А.В.Костина

**2026-2028 елларга Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының
"Болгар шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясендә жирдән файдалану
һәм аны саклау буенча муниципаль программа**

2026

**2026-2028 елларга Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының
"Болгар шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрден
файдалану һәм аларны саклау буенча муниципаль программа паспорты**

Программа Исеме	2026-2028 елларга Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының "Болгар шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрден файдалану һәм аларны саклау буенча муниципаль программа
Программаны эшләү өчен нигез	«Гавами хакимиятнең бердәм системасында жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Жир кодексы
Программаның заказчылары	Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Болгар Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүчеләр	Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Болгар Башкарма комитеты
Программаны Башкаручылар	Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Болгар Башкарма комитеты
Программаның максатлары һәм бурычлары	Программаның максатлары булып жирләрне һәм туфракны пычратуны, ярлыландыруны, деградацияләүне, бозуны, юкка чыгаруны, жиргә һәм туфракка башка тискәре йогынтыны булдырмау һәм бетерү, шулай ук жирләрнең үзлекләрен яхшырту, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрнең ундырышлылыгын торгызу өчен жирләрден рациональ файдалануны тәмин итү тора. Программаның Бурычлары: - житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендәге эшчәнлекне оптимальләштерү; - жирләрден файдалануның һәм аларны саклауның нәтижәлелеген арттыру; - жирләрден нәтижәле файдалануны һәм аларны саклауны тәмин итү; - яшел үсентеләрне саклау һәм торгызу, - жирләргә инвентаризация үткөрү.
Программаны гамәлгә ашыру срогы	2026-2028 еллар
Финанслау күләмнәре һәм	Программаны финанслау күләме-75,0 мең сум., шул исәптән

чыганакалары	2026 ел-жирле бюджет акчалары исәбеннән-25,0 мең сум. 2027 ел-жирле бюджет акчалары исәбеннән-25,0 мең сум. 2028 ел-жирле бюджет акчалары исәбеннән-25,0 мең сум.
Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтижеләре һәм нәтижелелек күрсәткечләре	Жирдән файдалануны тәртипкә китерү, жирләрдән нәтижелә файдалану һәм саклау, бозылган жирләрне торгызу һәм халыкның экологик иминлеген һәм аларның яшәү сыйфатын арттыру
Программаның үтәлешен тикшереп торуны оештыру	Программаны гамәлгә ашыруны тикшереп тору Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Болгар Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла

1. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның тиешле өлкәсендәге агымдагы торышка Характеристика һәм төп проблемалар

Жир - әйләнә-тирә мохитнең мөһим өлеше, аннан файдалану башка барлык табигый объектлар: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөньясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир асты байлыкларының башка кыйммәтләре белән бәйле. Жирдән файдаланмыйча һәм аны сакламыйча башка табигый ресурслардан файдалану мөмкин түгел. Жиргә карата хужасызлыкны кичекмәстән ясыйлар яки якын киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерәчәкләр, жирнең өске катламын - туфракны, аның химик һәм радиоактив пычрануын жимерүгә генә түгел, бәлки бөтен табигый комплексның экологик начарлануына да китерәчәкләр.

Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы «Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрдән файдалану һәм аларны саклау буенча муниципаль программа 2026-2028 елларга (алга таба - Программа) икътисадны ныгыту мәнфәгатьләрендә жир ресурсларыннан нәтижелә файдалану һәм идарә итү буенча дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруны тәмин итә торган жирләрдән файдалануның һәм саклауның уңайлы шартларын булдыруга юнәлтелгән.

Жир фондының шактый күләмен төрле максатларда куллану әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык звеноларының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бер йөкләмәләр йөкли. Табигатьтә барысы да үзара бәйләнгән. Шуңа күрә бер звеноның дәрәжәсез бозу, урман булсынмы ул, хайваннар дөньясы, жир булсынмы, экосистеманың дисбалансына һәм бөтенлеген бозуга китерә.

Жирдән рациональ файдаланмау, аңа куллану һәм хужалыксыз мөнәсәбәт үзе башкарган вазыйфаларны бозуга, табигать үзенчәлекләрен киметүгә китерә.

Жирләрне саклау жирдән рациональ файдалану тәмин ителгәндә генә нәтижелә була ала.

«Болгар шәһәре» муниципаль берәмлегенң тотрыклы социаль-иқтисади үсеше һәм анда яшәүчеләрнең экологик имин тормыш эшчәнлеге проблемалары хәзерге этапта жирләрне саклау һәм алардан файдалану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Шәһәр жирлегә дәрәжәсендә жирләрне саклау һәм файдалануның жирле проблемаларын мөстәкыйль хәл итәргә мөмкин, өстәвенә,

тулы, комплекслы һәм акыллы рәвештә хәзерге вакытта яшәүче кешеләр мәнфәгатьләрендә генә түгел, киләчәк буыннар мәнфәгатьләрендә дә.

Жирләрнең экологик торышы уртача яхшы, ләкин стихияле санкцияләнмәгән чүплекләр әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый һәм экологик хәлне катлауландыра.

2. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның максатлары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре, сроклары һәм этаплары

Жирлекләрдән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль сәясәтнең төп принциплары түбәндәгеләрдән гыйбарәт: Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы Болгар башкарма комитеты эшчәнлегенә законлылыгы һәм ачыклыгы, хисап тотучанлыгы һәм контрольлеге, нәтижәлелеге.

Муниципаль программаның максатлары булып жирләрне пычратуны, ярлыландыруны, деградацияләүне, бозуны, жирләрне һәм туфракны һәм башка тискәре йогынтыны юкка чыгаруны, шулай ук жирләрдән рациональ файдалануны тәмин итү, жирләрнең үзлекләрен яхшырту, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрнең ундырышлылыгын торгызу өчен, тәмин итү тора.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендәге эшчәнлекне оптимальләштерү;

- жирләрдән файдалануның һәм аларны саклауның нәтижәлелеген арттыру, жирләрдән рациональ файдалануны һәм аларны саклауны оештыруны тәмин итү;

- яшел үсентеләрне саклау һәм торгызу;

- жирләргә инвентаризация үткөрү.

Жирләрне инвестицияләү жирләрне деградацияләүне, пычрануны, чүпләүне, жирләрне бозуны, хужалык эшчәнлегенә башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, файдаланылмый торган, файдаланылмый торган яисә файдаланылмый торган, файдаланылмый торган яисә файдаланылмый торган, жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану, жирләрнең башка характеристикалары нигезендә файдаланылмаган жирләрне ачыклау өчен уздырыла.

3. Программаның максатларын һәм бурычларын гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижәләре һәм программаның нәтижәлелек күрсәткечләре

Өлеге программаны гамәлгә ашыру жирдән файдалануны тәртипкә китерергә, яңа жир кишәрлекләрен әйләнешкә кертергә, авыл жирлегенә инвестицияләр жәлеп итүчәнлеген арттырырга, шул рәвешле икътисадны үстерергә, жирләрдән нәтижәлерәк файдаланырга һәм аларны сакларга булыша.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә:

- 1) торак пунктларны төзекләндерү;

- 2) жирләрнең сыйфат характеристикаларын яхшырту;

- 3) жирләрдән нәтижәле файдалану.

4. Программаны гамэлгэ ашыру сроклары һәм этаплары

Программаны гамэлгэ ашыру вакыты - 2026-2028 еллар.

5. Муниципаль программаның төп чаралары исемлегә

Муниципаль программа кысаларында Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының «Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрне саклауны һәм алардан файдалануның нәтижеләгән арттыру чаралары планлаштырылган.

Таблица № 1

МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ

Максат исеме	Бурыч атамалары	Төп чараларның исеме	Башкаручы	Төп чаралар ны үтәү сроктар ы	Ахыргы нәтижелә рне бәяләү индикатор лары, үлчәү берәмлекл әре	Индикаторларның әһемияте				Финанслау чыганагын күрсәтеп финанслау (мең сум)			Чараны гамәлгә ашыруның турыдан- туры нәтижәсе
1	2	4	5	6	7	8	9	10	12	13	14		
1. Жирләрне һәм туфракны пычратуны, ярлыландыру ны, деградациялә үне, бозуны,	1.1: Жирлөрдән файдалану ның һәм аларны саклауның нәтижелеле ген арттыру, жирлөрдән	1.1.1. туфракның ундырышлыл ыгын саклау һәм арттыру, жирлөренә чүп үләннәр, һәм куаклар һәм вак урманнардан	Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Болгар Башкарма комитеты	2026- 2028	Әйе /Юк	Әйе	Әйе	Әйе	5,0 (жир ле бюдж ет)	5,0 (жир ле бюдж ет)	5,0 (жир ле бюдж ет)	жирлөрдән экологик системаларны ы саклауны жирнең хужалык һәм эшчәнлеккене ң башк терлөрен	

юкка чыгаруны, һәм туфракка башка тискәре йогынтыны булдырмау һәм бетерү, шулай ук жирлөрдөн рациональ файдалануны тээмин итү, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнеше ндәге жирлөрдә туфракның ундырышлылыгын торгызу һәм жирлөргә яхшырту	рациональ файдалануны һәм аларны саклауны оештыруны тээмин итү	саклау, жирлөргә торышын начарайтуны һәм башка төрләрә (фито контроль үткөрү)	Татарстан Республикасы муниципаль районының Болгар Башкарма комитеты	2026-2028	берәмлек	6	6	6	10,0 (жир лә бюджет ет)	10,0 (жир лә бюджет ет)	10,0 (жир лә бюджет ет))	гамәлгә ашыру чарасы, нигезе бул, сәләтен тээмин ит торган ысуллар белән файдалану
	1.2 Яшел утыртмала рны саклау һәм торгызу	1.2.1. табигать мохитен саклау, һәм торгызу үстөрү (агачлар, куаклар утырту)	Татарстан Республикасы муниципаль районының Болгар Башкарма комитеты	2026-2028	берәмлек	10	10	10	10 (жир лә бюджет ет)	10 (жир лә бюджет ет)	10 (жир лә бюджет ет)	халыкның сәләмәтлеген һәм яшәшчәнлеген үзгәртү шартларын тээмин ит өчен әйләнә тирә мохит шартларын саклау, һәм

өчен	1.3: Жирлөргө инвентаризация үткөрү	1.3.1. һәм рациональ файдаланылм ый торган жирлөрне ачыклау һәм аларны хужалык әйләнешенә вакытында жәлеп итү	Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Болгар Башкарма комитеты	2026- 2028	Әйе /Юк	Әйе	Әйе	Әйе	-	-	-	яхшырту жирлөрне системалы рәвештә инвентаризацияләү, аларны арендага (милеккә)та пшыру максатларын да буш һәм рациональ файдаланыл мый торган жирлөрне ачыклау
		1.3.2. жир кишөрлекләр ен үз белдеге белән биләү фактларын ачыклау	Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Болгар Башкарма комитеты	2026- 2028	Әйе /Юк	Әйе	Әйе	Әйе	-	-	-	
		1.3.3. граждандарга РФ жир законнарын аңлату	Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Болгар Башкарма комитеты	2026- 2028	Әйе /Юк	Әйе	Әйе	Әйе	Әйе	-	-	-

6. Муниципаль Программаны ресурслар белән тәмин итүне нигезләү

Муниципаль программаны гамәлгә ашыру жирле бюджет хисабына карала.

2026-2028 елларга муниципаль программаның бюджет ассигнованиеләренәң гомуми күләме жирле бюджет акчаларыннан 75,0 мең сум тәшкил итә.

Финанс ресурсларына ихтыяж Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының «Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге жирле үзидарә органнарының индекс-дефляторларны исәпкә алып, шундый ук эш төрләре нигезендә әзерләнгән тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә.

Таблица № 2.

Гамәлгә ашыру еллары	Финанслау күләме, мең сум				
	барлығы	финанслау чыганаclarы киселешендә			
		федераль бюджет	республика бюджетлары	Муниципаль программаның төп чаралары	бюджеттан тыш чыганаclar
Муниципаль программаның төп чаралары					
2026		0,0	0,0	25,0	0,0
2027		0,0	0,0	25,0	0,0
2028		0,0	0,0	25,0	0,0
Муниципаль программа буенча барысы		0,0	0,0	75,0	0,0

Муниципаль программаны гамәлгә ашыру барышында чаралар һәм аларны финанслау күләмнәре, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының «Болгар шәһәре» муниципаль берәмлеге бюджеты акчаларының мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен корректировкаланарга тиеш.

7. Программаның үтәлешен тикшереп торуны оештыру

Программаны гамәлгә ашыру барышына Контроль Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Болгар Башкарма комитеты тарафыннан башкарыла.

Программаны гамәлгә ашыру турында хисап мәгълүматлары жирлек башкарма комитеты тарафыннан хисап чорыннан соң килә торган айның 25 числосына кадәр квартал саен Спас муниципаль районы Башкарма комитетына һәм Спас муниципаль районының Финанс-бюджет палатасына 1 нче кушымта нигезендә тапшырыла.

[illegible]